

Михайлова В.О.,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри інформатики, програмної інженерії

та економічної кібернетики

Херсонського державного університету

УДК 332.1/339.137

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Проблеми регіонального розвитку, його особливості, суперечності у різних соціально-економічних умовах широко розглядаються у працях українських і закордонних вчених. Тим часом у зв'язку із збільшенням ваги і ролі регіонів в національній економіці дослідження питань конкурентних позицій, конкурентоспроможності регіональних систем залишаються недостатньо висвітленими.

На сучасному етапі ринкових відносин регіони як і раніше є невіддільною частиною території, важливою ланкою соціально-економічного комплексу країни, виконавцями державних інтересів.

З іншого боку, регіони як активні самостійні суб'єкти господарювання виконують нові функції з узгодження і захисту власних конкурентних позицій.

Регіональна конкуренція охоплює множинність учасників різних рангів. Йде виявлення пріоритетів між юридичними особами (підприємствами, організаціями й установами всіх розмірів і форм власності), між юридичними і фізичними особами, які зосереджені на певних територіях відповідного адміністративно-територіального управління, між регіонами як адміністративними одиницями субнаціонального рівня.

Зміст, види, форми, динаміка регіональної конкуренції обумовлюються сукупністю факторів впливу. Головними з них є кількісний та якісний стан природно-ресурсного та еколого-економічного потенціалів регіону, екзогенний та ендегенний характер відтворення в регіонах; тип конкурентної поведінки економічних регіональних суб'єктів; економічна політика держави на мікро-, мезо-, макрорівнях; нормативно-правова база, яка визначає функціонування та розвиток регіонів.

До окремих аспектів регіональної конкуренції відноситься боротьба між діловими одиницями, які належать до різних соціально-економічних укладів.

Зростає роль і конкурентоспроможність приватного сектора економіки. Конкуренція є важливою рисою для державного сектора, дарма, що вага його зменшується. Регіональні суб'єкти підприємницької діяльності вимушені конкурувати з іноземними в межах країни і за кордоном.

В усіх регіонах розповсюджена вільна конкуренція, котра пов'язана з формуванням і розвитком малого і середнього бізнесу з виробництва та реалізації товарів і послуг для особистого споживання. Вона також існує на міжрегіональних ринках сусідніх областей. У межах кожного регіону і поміж ними переважає недосконала конкуренція. Особливою рисою цього суперництва є наявність монопольних структур, утворень різноманітних видів за ступенем концентрації та централізації продуктивних сил, домінування в економіці, за ринковою стратегією, за територіальним розміщенням, за можливістю демонополізації.

Монополія ускладнює, обмежує конкуренцію, тому важливе її державне регулювання. При цьому слід враховувати багатолікий характер монополізму, позитивність окремих його видів.

Природний монополізм на відміну від адміністративного зумовлений об'єктивними причинами – особливостями технологій виробництва й

обслуговування населення, галузей економіки життєво необхідними товарами і послугами.

Різноманітність регіональної конкуренції характеризується внутрішньогалузевою і міжгалузевою протидією її учасників. Внутрішньогалузева конкуренція – це виявлення переваг у суб'єктів господарювання, які виробляють і продають однорідну продукцію з метою отримання більшого прибутку, розташовані близько в одному регіоні та далеко в інших регіонах.

Міжгалузева конкуренція – боротьба за найвигідніші умови використання ресурсів між економічними агентами різних галузей економіки в межах усіх регіональних адміністративних одиниць. Регіональний суверенітет перешкоджає надходженню капіталу в галузі з високою прибутковістю, які знаходяться на іншій території. Ця проблема розв'язується через формування і функціонування багатогалузевих концернів і конгломератів, які розташовуються по країні.

Стан і умови функціонування регіонів є важливими чинниками впливу на конкуренцію суб'єктів господарювання.

В депресивних та стагнаційних регіонах ступінь, гострота конкуренції зменшується у порівнянні з попередніми роками. Усюди бізнес переміщується у привабливіші для прибутку регіони нового освоєння, лідери, де боротьба значно посилюється. Надходження капіталу визначається конкурентними можливостями, обмеженнями, негативними чинниками в кожній регіональній системі.

Успіх, перемога в конкурентній боротьбі вимагає зміцнення конкурентних позицій всіх підприємницьких і комерційних структур регіону, удосконалення їх відповідно до змін у ринковому середовищі, стимулювання чинників, що їх забезпечують.

Існуючі протиріччя в економіці, які пов'язані з регіональною конкуренцією, можна і необхідно враховувати, усувати в розгортанні

внутрішньо і міжрегіональної інтеграції через ефективне державне коригування напрямків конкуренції

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Економічна теорія. Національна економіка [Текст] : підручник / [В. М. Тарасевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Тарасевича. – К.: Знання, 2012. – 270 с.
2. Заблоцький Б.Ф. Регіональна економіка [Текст]: навч. посібник / Б. Ф. Заблоцький. - Л. : Новий Світ-2000, 2011. - 515 с.
3. Регіональна економіка [Текст]: навч. посібник / Я. Б. Олійник [та ін.] ; ред. Я. Б. Олійник. - 2-ге вид., змінене і доп. - К. : КНТ ; К. : Видавець Фурса С.Я., 2008. - 440 с.
4. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку [Текст] : монографія / З. С. Варналій [та ін.] ; ред. З. С. Варналій ; Національний ін-т стратегічних досліджень. - К. : Знання України, 2005. - 498 с.

Михайлова В.О. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглянута сутність регіональної конкуренції, яка являє собою багатоаспектне явище. Визначені головні фактори впливу на зміст, динаміку регіональної конкуренції. Проілюстровано різноманітність конкуренції регіональних суб'єктів господарювання. Звернена увага на переважання в межах кожного регіону і поміж ними недосконалої конкуренції. Підкреслена необхідність державного регулювання для подолання протиріч, пов'язаних з регіональною конкуренцією.

Ключові слова: конкуренція, форми, види конкуренції економічних регіональних суб'єктів, конкурентна поведінка, конкурентоспроможність.

Михайлова В.А. ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЕГИОНАЛЬНОЙ КОНКУРЕНЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Рассмотрена сущность региональной конкуренции, которая представляет собой многоаспектное явление. Определены главные факторы влияния на содержание, динамику региональной конкуренции. Проиллюстрировано разнообразие конкуренции региональных субъектов хозяйствования. Обращено внимание на преобладание в пределах каждого региона и между ними несовершенной конкуренции. Подчеркнута необходимость государственного регулирования для преодоления противоречий, связанных с региональной конкуренцией.

Ключевые слова: конкуренция, формы, виды конкуренции экономических региональных субъектов, конкурентное поведение, конкурентоспособность.

Myhailova V.O. ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS OF REGIONAL COMPETITION IN MODERN CONDITIONS

Considered the essence of regional competition, which is a multidimensional phenomenon. Determined the main factors influencing the content, dynamics of regional competition. Illustrated the variety of competition between regional economic entities. Attention is drawn to the prevalence of imperfect competition within each region and between them. Underscored the necessity of state regulation to overcome the contradictions associated with regional competition.

Key words: competition, forms, types of competition of economic regional subjects, competitive behavior, competitiveness.